

COMITÉ "NEDERLAND-DDR" ONTBONDEN.

Als gevolg van de doorwerking van het conflict in de CPN, werd op 13 juni j.l. op een in Amsterdam gehouden vergadering van het comité "Nederland-DDR" besloten om deze vriendschapsorganisatie te ontbinden.

Voorgeschiedenis.

Het Comité voor Culturele Betrekkingen met de Duitse Democratische Republiek ("Nederland-DDR") werd in het najaar van 1955 opgericht. Het initiatief daartoe ging uit van de DDR, terwijl de uitvoering van de plannen werd overgelaten aan de CPN, zij het dan dat deze daarbij te werk ging overeenkomstig uit Oost-Duitsland ontvangen richtlijnen. De partij nodigde enkele vertrouwde CPN-ers uit zitting te nemen in het comité, dat tot taak kreeg in Nederland onder de bevolking meer begrip te kweken voor de ontwikkeling en de levensomstandigheden in de DDR. Om dit te bereiken moesten filmvoorstellingen georganiseerd en bulletins uitgegeven worden. Ook lag het in de bedoeling om te komen tot het uitwisselen van delegaties van arbeiders en kunstenaars.

Secretaris van het comité werd Wim NEVEN, destijds werkzaam bij "De Waarheid", terwijl Harry VERHEY, die thans tweede algemeen secretaris van de CPN is, voor de partijleiding een oogje in het zeil hield.

In de DDR lag de organisatie van het contact met het Nederlandse comité in handen van het Oostduitse "Comité voor Culturele Uitwisseling met het Buitenland".

Gehandicapt.

In de praktijk is er van de plannen van het comité weinig terecht gekomen. Tot uitwisseling kwam het in het geheel niet. De activiteit van het comité bleef dan ook beperkt tot het houden van enige filmvoorstellingen en het op kleine schaal verspreiden van het uit de DDR afkomstige periodiek, de "DDR-Revue".

Een en ander was het gevolg van de geringe medewerking, die het comité uit de DDR ontving. Speciaal de verbindingen liepen zeer

G E H E I M

stroef, hetgeen van Nederlandse zijde geweten werd aan de bureaucratistische gang van zaken in Oost-Duitsland. Om daarin verbetering te brengen probeerde men een aldaar wonende Nederlander te bewegen de vertegenwoordiging van het comité op zich te nemen. Deze poging mislukte. Eind 1957 vond men evenwel Tonny van EEK, die deel uitmaakt van het Nederlandse comité, bereid als koerier op te treden. Hij is namelijk gehuwd met een Oostduitse, die in de DDR woonachtig is. Bij zijn bezoeken aan haar bracht hij propagandamateriaal (w.o. films) en brieven voor het comité mede. De Nederlanders hadden van dit contact goede verwachtingen. Men hoopte hierdoor voortaan van een grotere medewerking van de Oostduitse instanties verzekerd te zijn.

Doorwerking controversen in de CPN.

Inmiddels had in Nederland het conflict tussen de partijleiding en de Reuter-Brandesen-groep zich toegespitst. Verschillende CPN-leden kozen voor de oppositie partij. Onder hen bevond zich ook de secretaris van het Comité "Nederland-DDR", Wim NEVEN. Ongeveer tezelfder tijd nam hij - om de zelfde reden - zijn ontslag bij het partijdagblad. Ook andere leden van het comité bleken sympathieën te koesteren voor de oppositiegroep, weshalve de partijleiding zich gedwongen voelde krachtig in te grijpen.

Zij ging er daarbij kennelijk van uit, dat het comité destijds door haarzelf was opgericht op verzoek van de communistische partij van Oost-Duitsland, de SED. De propaganda tot nu toe door het comité gevoerd had betrekking op hetgeen onder de communistische regering in Oost Duitsland tot stand was gebracht. Gehoorzaamheid aan de partijen was dus een eerste vereiste.

Contact CPN - SED.

Om verdere ongewenste ontwikkelingen te voorkomen besloot de CPN-leiding het comité te ontbinden.

Vermoedelijk heeft zij zich van te voren tot de SED gewend, die op zijn beurt het Oostduitse Comité voor Culturele Uitwisseling van de stand van zaken op de hoogte bracht. Als uitvloeisel hiervan

G E H E I M

verbrak het Oostduitse comité het contact met "Nederland-DDR".

De CPN-getrouwe leden in het Nederlandse comité deden het evenwel voorkomen alsof de bezwaren geheel van Oostduitsland waren uitgegaan. Het was heel begrijpelijk vond men, dat de Oostduitsers geen vertrouwen meer hadden in een Nederlands comité, waarvan enkele leden met revisionistische denkbeelden waren besmet, Door te bedanken als lid van de CPN hadden dezen zich immers los gemaakt van de communistische beginselen.

Vergadering van 13 juni.

Secretaris Wim NEVEN trachtte op de vergadering van het comité op 13 juni j.l. in Amsterdam gehouden, te redden wat er te redden viel. Hij deelde mede, dat het comité er na vele moeilijkheden inmiddels in geslaagd was met verschillende personen contact te leggen. Nu bleek plotseling, dat Oost-Berlijn elk contact met het comité weigerde. Ondanks de beweringen van de CPN-getrouwe leden, sprak ook NEVEN - die tamelijk goed met de feitelijke verhoudingen in het comité op de hoogte is - als zijn vermoeden uit dat de CPN bezwarende gegevens verstrekt had aan de Oostduitsers. Hij stelde de vergadering voor aan het Oostduitse comité hierover schriftelijk om opheldering te vragen. Bij de discussie spraken de meeste aanwezigen zich uit tegen het verzenden van een dergelijke brief. Na veel geharrewar werd door een van de CPN-gezinde comité-leden voorgesteld, het comité te ontbinden en de opdracht aan het CPN-partijbestuur terug te geven. Met 5 stemmen tegen werd deze motie aangenomen. Er bleef voor NEVEN niets anders over dan het comité voor ontbonden te verklaren. NEVEN stelde zich voor om naderhand aan Jaap WOLFF, secretaris van Paul de GROOT, die namens het partijbestuur de liquidatie van het comité bijwoonde, de bescheiden over te dragen.

Overeenkomstig de traditionele gedragslijn ten aanzien van de mantelorganisaties, heeft de partijleiding het dus aan de haar getrouwe leden in het comité "Nederland-DDR" overgelaten om het door haar genomen besluit uit te voeren. Ook intern handhaaft men

G E H E I M

immers - voor zover dat mogelijk is binnen het kader van de door de partij gevolgde politiek - bij voorkeur de schijn van "onafhankelijkheid" van de mantelorganisaties. Openlijk ingrijpen van de partijleiding zelf had er wellicht mede toe kunnen leiden dat NEVEN c.s. - evenals de oppositiegroep destijds in de EVC - geweigerd zouden hebben de administratie en de penningen van het comité aan de partij over te dragen.

Hernieuwd contact?

Op de vergadering werd nog de opmerking gemaakt, dat, wilden de Oost Duitsers hun vertrouwen herwinnen, een nieuw comité geformeerd moet worden. Gezien de van communistische zijde gepropageerde culturele uitwisseling, is het niet onmogelijk dat men op den duur het contact met Oost-Duitsland zal hernieuwen.

juli 1958